

Pöördusite Eesti Kliiniliste Logopeedide Kutseliidu (EKLK) nimel õiguskantsleri poole logopeedi kutse (tase 7) väljastamise asjus.

Selgitasite, et alates 2016. aastast väljastab Tartu Ülikool koos magistridiplomiga logopeedi kutse (tase 7), mis kehtib tähtajatult ja mille saamisel tasu ei küsita. Samas need logopeedid, kes lõpetasid ülikooli enne 2016. aastat ja said samamoodi logopeedi magistrikraadi, peavad logopeedi kutset (tase 7) taotlema ning selle eest ka maksma.

Märkisite, et enne 2016. aastat ülikooli lõpetanute hulgast on veel eraldi grupp – kliinilise logopeedi kutse omanud logopeedid (kuni 2019. aastani kehtis kaks kutsestandardit: kliinilise logopeedi tase 7 ja tase 8). Ka need inimesed peavad logopeedi kutset (tase 7) uuesti taotlema. Küsisite, kas nii koheldakse enne 2016. aastat ülikooli logopeedia magistriõpingud lõpetanud logopeede ebavõrdselt.

Küsisime selgitusi Haridus- ja Teadusministeeriumilt (HTM, kutsete valdkonna poliitikakujundaja) ja Eesti Logopeedide Ühingult (valitud kutse andja). Lisan need selgitused kirjale, et saaksite nende seisukohtadega lähemalt tutvuda.

Mõlemast selgitusest nähtub, et põhjused, miks enne 2016. aastat logopeedia magistriõppe lõpetanutel tuleb logopeedi kutse saamiseks taotleda kutset kutse andja juures ja selle eest tasuda, on vormilised, mitte sisulised. HTM selgitas oma vastuses, et erineva kohtlemise põhjuseks ei ole õppekava muutmine, vaid see, et ülikoolile anti teatud ajal kutse andja roll.

Samas jäeti ülikoolile kutse andja õigust andes vastamata küsimus, kuidas mõjutab see neid logopeede, kes on ülikooli lõpetanud enne 2016. aastat ja miks peavad enne 2016. aastat ülikooli lõpetanud logopeedid kutset taotlema ja selle eest tasuma. HTM on möönnud oma vastuses järelepärimisele, et kutsesüsteemis sõltub kutsetunnistuse kehtivus kutse andjast, mistõttu võib süsteem tunduda mõnele osapoolle ebaõiglane.

Kirjeldatud olukorra võib lahendada eri viisil. Näiteks saaks anda riigi kulul tähtajatu kutse neile logopeedidele, kes on ülikooli lõpetanud enne 2016. aastat.

Ilmselt oleks selleks vaja muuta seadust. Paraku ei saa õiguskantsler just sellist lahendust riigilt nõuda. Asi on selles, et probleem näib olevat laiem kui vaid logopeedi kutse küsimus (vt nt [õiguskantsleri seisukohta](#)) ja vaja on kutsesüsteemi üldiselt muuta/ümber mõtestada, et saaks otsustada, kellele, miks ja mis tingimustel kutseid väljastatakse. See kehtib iseäranis vabatahtlikult omandatavate kutsete kohta.

HTM on õiguskantslerile selgitanud, et kutsesüsteemi probleemide tõttu on ministeeriumil plaanis kutseseadust muuta. Muu hulgas on kavas eristada tasemeõppe lõpetamisel saadavad koolilõpukutsed töömaailma kutsetest, sest kutse andjad väljastavad erineva tähtajaga kutseid ning see on tekitanud ebavõrdset kohtlemist.

Õiguskantslerile selgitati ministeeriumist, et kava kohaselt peaks seadusemuudatus esitatama ametkondadele kooskõlastamiseks selle aasta novembris. Paraku pole praegu

võimalik öelda, kas plaanitav seadusemuudatus muudab midagi Teie kirjeldatud olukorras.

Iseseisev logopeedilise ravi osutamine

Siiski võib leida lahendus nende inimeste murele, kellel pole logopeedi kutset, kuid kes sooviksid osutada iseseisvalt logopeedilist ravi ([tervishoiuteenuste korraldamise seaduse](#) (TTKS) § 235). TTKS § 235 lg 3 järgi kehtestab iseseisva logopeedilise ravi osutamise tingimused ja nõuded valdkonna eest vastutav minister määrusega.

Selle [määruse § 4 lõikes 2](#) on sätestatud, et iseseisvalt võib logopeedilist ravi osutada juriidiline isik või füüsilisest isikust ettevõtja, kui tema vastutusel ja heaks tegutseb inimene, kelle kvalifikatsiooni tõendab kehtiv haridusel ja töökogemusel põhinev kutseseaduse kohane logopeedi kutse või muu samaväärne pädevustunnistus.

HTM-ist selgitati õiguskantslerile, et neile nõuetele vastavad kõik inimesed, kes on omandanud Tartu Ülikoolis eripedagoogikas magistrikraadi spetsialiseerumisega logopeedia erialale või kelle kvalifikatsiooni tõendab kehtiv logopeedi kutse, mis põhineb haridusel ja töökogemusel. HTM-i hinnangul on logopeedi kutse vabatahtlik kutse ja selle puudumine ei sea logopeedi tegevusele piiranguid.

Ka Sotsiaalministeeriumist selgitati õiguskantsleri nõunikule, et määruse § 4 lõike 2 sõnastus võimaldab tegutseda ka inimestel, kes on hariduse (logopeedia magistrikraad) omandanud üle kümne aasta tagasi Eestis, kuid kes ei ole endale kutset taotlenud.

Neid ministeeriumide seisukohti arvestades on mõneti kummastav, et kuigi logopeedi kutse taotlemine on vabatahtlik, sõnastati määruse § 4 lõige 2 nii, et tegevusloa taotlemisel nõutakse haridusel ja töökogemusel põhinevat kutseseaduse kohast logopeedi kutset, mitte logopeedia magistrikraadi.

Terviseametist selgitati õiguskantsleri nõunikule, et Tartu Ülikooli logopeedia magistridiplomit ei ole Terviseamet siiani arvestanud kutsetunnistusega samaväärse dokumendina. Samas leidis Terviseamet, et kui kutse omamine ei ole ministeeriumite arvates inimese pädevuse hindamisel oluline, võib Terviseamet oma senist halduspraktikat muuta.

Saadan selle kirja teadmiseks ka Sotsiaalministeeriumile, kes saab kaaluda, kas määruse § 4 lõike 2 sõnastust oleks vaja muuta (vrld määruse § 4 lg 1 ning lõigete 2 ja 3 sõnastusi). 3

Järelikult on logopeedilist ravi osutada soovijatel, kelle vastutusel ja heaks tegutseb inimene, kellel ei ole logopeedi kutset, ent on Tartu Ülikoolis omandatud logopeedi magistrikraad, võimalik taotleda Terviseametilt tegevusluba. Kui Terviseamet peaks keelduma tegevusloa andmisest, kuna inimesel pole logopeedi kutset, on võimalik see Terviseameti otsus vaidlustada kas vaidemenetluses või halduskohtus.

Halduskohtusse pöördumine pole kulukas ega keeruline ning selleks pole vaja palgata advokaati ega juristi (vt täpsemalt [kohtute kodulehelt](#)). Õiguskantsler ei saa siiski tagada tegevusloa saamist ega kohtusse pöördumise edukust.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise